SLIKA 22.
Sliko 20 smo raztegnili do pravega razmerja stranic slikarskega platna.

[6] A. Criminisi, R. Thomas, Getting into the picture, Plus magazine, 2003: `https://plus.maths.org/content/getting-picture`

[7] R. Zhang, Image Rectification: Remove Projective and Affine Distortions, Homework 2, Purdue university, 2008: `https://engineering.purdue.edu/kak/computervision/ECE661.08/solution/hw2_s2.pdf`

[8] S. K. Badam, ECE661 Computer Vision Homework - 3, Purdue university, 2012: `https://engineering.purdue.edu/kak/computervision/ECE661_Fall2012/solution/hw3_s2.pdf`

× × ×

Hitro množenje velikih števil

Boštjan Gabrovšek in Aljoša Peperko

Običajni uveljavljeni način množenja dveh števil temelji na množenju enic, desetic, stotic enega izmed števil z drugim številom in seštevanju teh vmesnih zmnožkov. Alternativni način množenja števil, ki ga bomo opisali v tem prispevku, naj bi bil [2] predstavljen že v približno tri tisoč let stari indijski knjigi. Temelji na naravni ideji, da najprej izračunamo število enic, desetic, stotic v zmnožku in jih nato seštejemo. Ta metoda je precej zanimiva tudi zato, ker si jo ni težko shematično zapomniti.

Za začetek si poglejmo primer, kako zmnožimo števili 53 in 41. Števili podpišemo. Najprej zmnožimo enice $1 \cdot 3 = 3$. Nato izračunamo $5 \cdot 1 + 3 \cdot 4 = 17$, kar nam pove, da imamo v zmnožku 17 desetic. Izračunamo še $5 \cdot 4 = 20$ (20 stotic), z zamikom v levo podpišemo in seštejemo dobljene vmesne zmnožke ter dobimo rezultat 2173. Shematično lahko to množenje predstavimo »preko diagonal«:

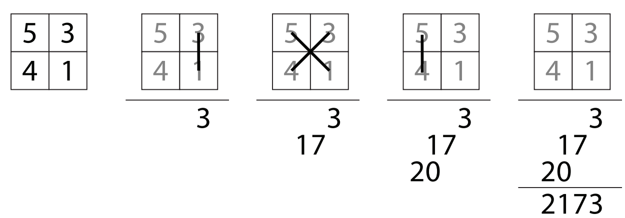

SLIKA 1.
Primer množenja dvomestnih števil $53 \cdot 41$

Tromestni števili 351 in 817 zmnožimo na naslednji način:

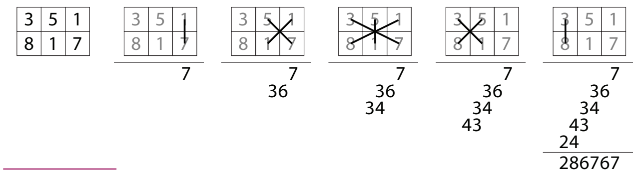

SLIKA 2.
Primer množenja tromestnih števil $351 \cdot 817$

Pri tem smo upoštevali, da je $1 \cdot 7 = 7$, $5 \cdot 7 + 1 \cdot 1 = 36$, $3 \cdot 7 + 5 \cdot 1 + 1 \cdot 8 = 34$, $3 \cdot 1 + 5 \cdot 8 = 43$ in $3 \cdot 8 = 24$.

Lahko množimo tudi števila z različnim številom decimalnih mest, tako da krajšemu številu dodamo vodilne ničle. Na sliki 3 je izračunan zgled za množenje štirimestnega števila 7593 s trimestnim številom 152. Iz spodnje vrstice lahko razberemo rezultat 1154136.

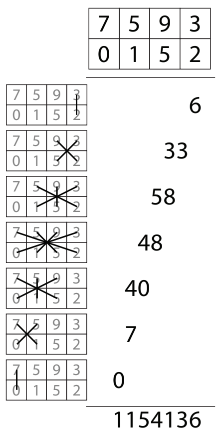

SLIKA 3.
Primer množenja $7593 \cdot 152$

Zgoraj opisani postopek deluje za poljubno velika števila. Zaradi nazornosti dokažimo pravilnost tega postopka le za množenje štirimestnih števil.

Naj bo $a_4a_3a_2a_1$ decimalni zapis števila a in naj bo $b_4b_3b_2b_1$ decimalni zapis števila b. Števili a in b lahko tedaj zapišemo kot

- $$a = 1000a_4 + 100a_3 + 10a_2 + 1a_1,$$ $$b = 1000b_4 + 100b_3 + 10b_2 + 1b_1.$$

Produkt $a \cdot b$ je tedaj enak

- $$a \cdot b = (1000\,a_4 + 100\,a_3 + 10\,a_2 + 1\,a_1) \cdot \cdot (1000\,b_4 + 100\,b_3 + 10\,b_2 + 1\,b_1).$$

Izraza lahko zmnožimo in preuredimo člene:

- $$\begin{aligned} a \cdot b = {} & 1\,000\,000\,(a_4b_4) + 100\,000\,(a_4b_3 + a_3b_4) \\ & + 10\,000\,(a_4b_2 + a_3b_3 + a_2b_4) \\ & + 1\,000\,(a_4b_1 + a_3b_2 + a_2b_3 + a_1b_4) \\ & + 100\,(a_3b_1 + a_2b_2 + a_1b_3) \\ & + 10\,(a_2b_1 + a_1b_2) + 1\,(a_1b_1), \end{aligned}$$

kar potrjuje pravilnost zgoraj opisanega postopka.

Analogna ideja deluje tudi v splošnem dokazu množenja do n-mestnih števil. Formalno to zapišemo na naslednji način.

Naj bo $a = a_na_{n-1}\cdots a_2a_1 = \sum_{i=1}^{n} 10^{i-1}a_i$ in $b = b_nb_{n-1}\cdots b_2b_1 = \sum_{i=1}^{n} 10^{i-1}b_i$. Potem je

- $$\begin{aligned} a \cdot b &= \left(\sum_{i=1}^{n} 10^{i-1}a_i\right) \cdot \left(\sum_{i=1}^{n} 10^{i-1}b_i\right) \\ &= \sum_{i=0}^{2n-2} 10^i \sum_{i_a+i_b=i+2} a_{i_a}b_{i_b}. \end{aligned}$$

Kako pa je z daljšimi številkami, je postopek bolj učinkovit od klasičnega? Hitro ugotovimo, da moramo za zmnožek dveh n-mestnih števil v vsakem primeru opraviti n^2 krajših množenj, pri tem moramo pri klasičnem množenju opraviti do $n(n-1)$ prenosov cifer pri seštevanju in na koncu opraviti n seštevanj do $n+1$ mestnih števil. V našem primeru moramo v vmesnih korakih sešteti do n dvomestnih števil, na koncu pa opraviti še $2n-1$ seštevanj v povprečju krajših števil. Na podlagi tega lahko argumentiramo, da je tudi v primeru zelo dolgih množenj postopek učinkovit, v vsakem primeru pa je nekaj dela.

Literatura

[1] *Fast Math Tricks – How to multiply 3 digit numbers – the fast way!*, `https://www.youtube.com/watch?v=pG3e8kQDOKw`, ogled: 27. 1. 2016.

[2] *Fast Multiplication Trick 5 – Trick to Directly Multiply the Big Numbers.wmv*, `https://www.youtube.com/watch?v=A7EOSApApw4`, ogled: 27. 1. 2016.

× × ×